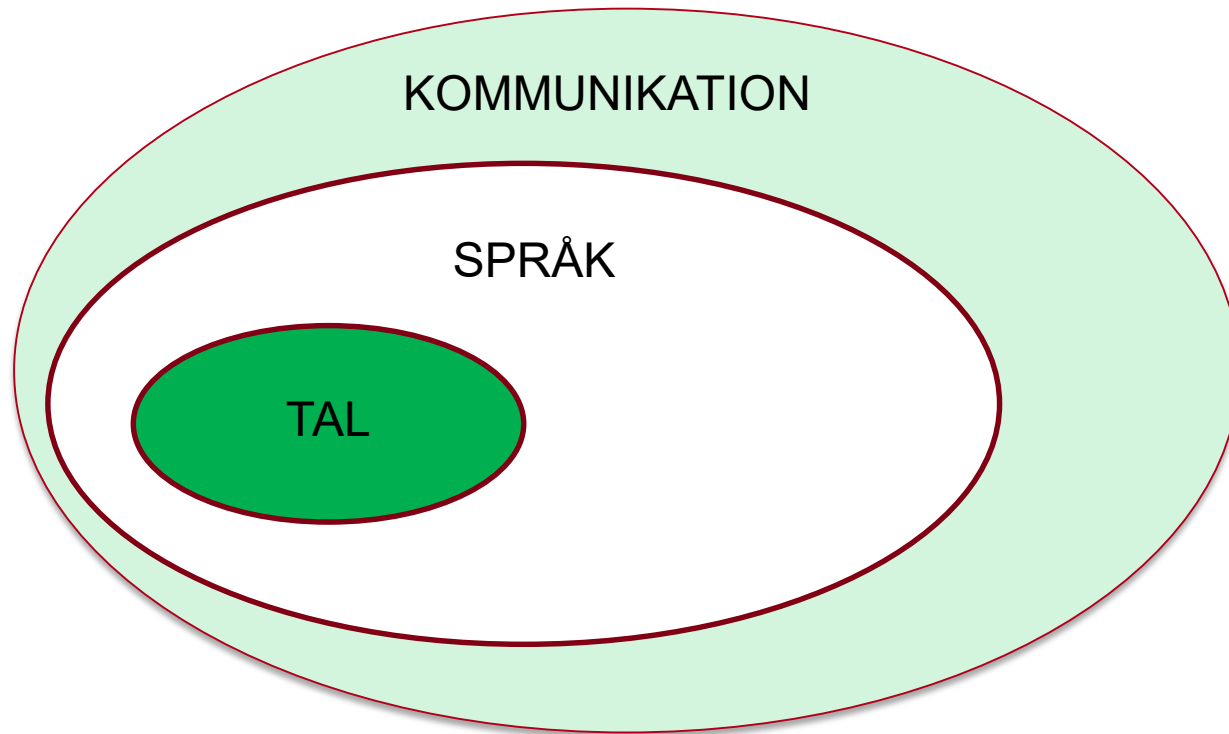

Språk och kommunikation

Dagens agenda

- Vad innebär tal, språk och kommunikation?
- Vilka tal-, språk- och kommunikationssvårigheter kan förekomma hos barn med autism?
- Varför är det bra att använda kommunikationsstöd?
- Exempel på olika former av kommunikationsstöd.
- Tid för frågor och diskussion.

Vad innebär tal, språk och kommunikation?

Vad är kommunikation och socialt samspel?

Kommunikation

Att göra eller säga något **som** någon annan reagerar på. Kräver minst två personer.

Medveten kommunikation

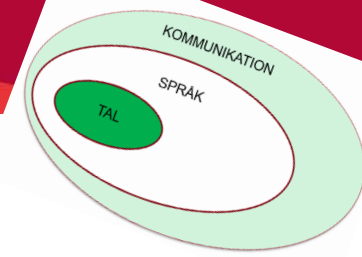
Att göra eller säga något **för att** någon annan ska reagera. Vi kommunicerar av många olika anledningar.

Socialt samspel

Att samspela, förhålla oss till och **skapa relationer** med andra. För att visa ömsesidighet, intresse och vilja samt förmåga att anpassa sig efter andra.

Kommunikations- och språkutveckling

- Oftast "automatiskt"
- Samspel och social interaktion kommer först
- Barn förstår och använder icke-verbal kommunikation innan de lär sig talade ord
- De första åren händer mycket. Vid 4 års ålder är "grunderna" i språket klara
- Språk- och kommunikationsutvecklingen fortsätter hela livet

Stor del av vår kommunikation är icke-verbal

- Gester och kroppsspråk
- Blick
- Mimik och ansiktsuttryck
- Pekning
- Tecken (TAKK)
- Språk (Skrift, teckenspråk)

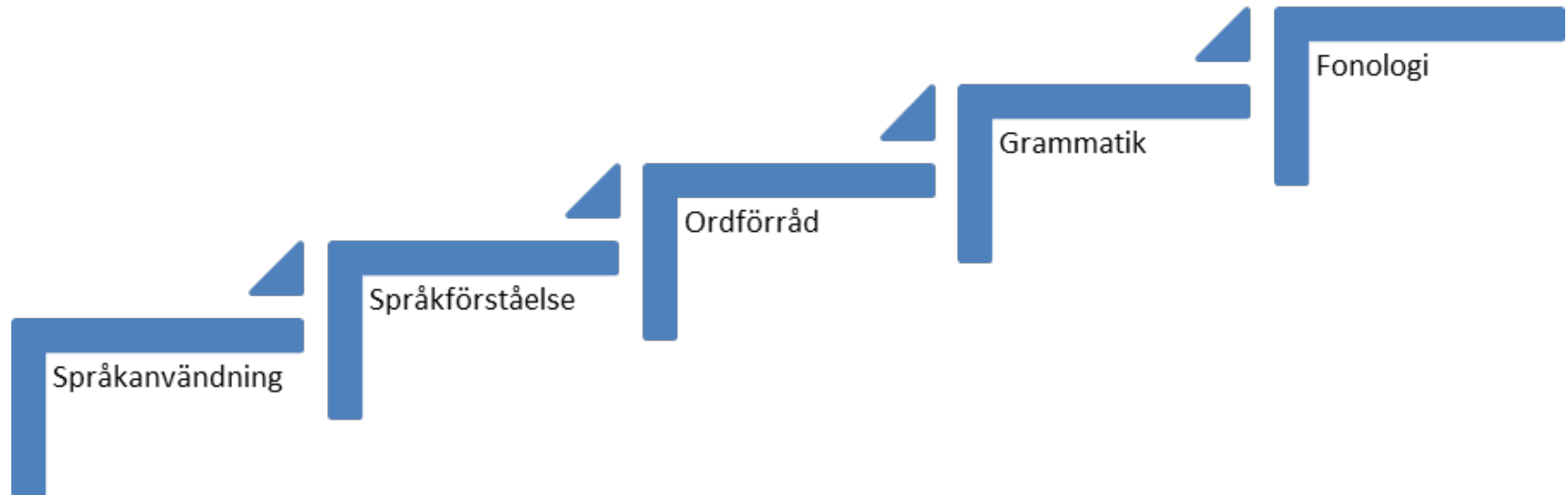
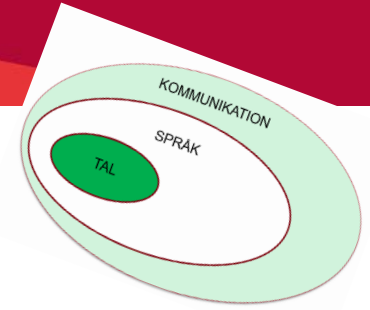

Vid autism ses ofta svårigheter med icke-verbal kommunikation

- Begränsad användning av icke-verbal kommunikation
- Att rikta sin kommunikation, att peka
- Ögonkontakt
- Ta initiativ till kommunikation
- Att förstå gester, kroppsspråk och ansiktsuttryck
- Delad uppmärksamhet

Vad är språk?

Tidig språk- och kommunikations- utveckling vid autism

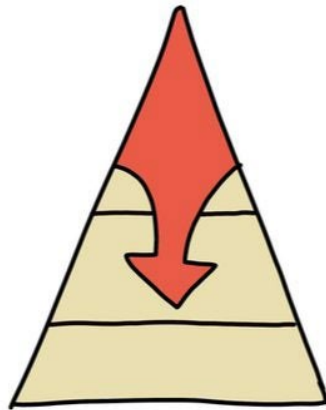
- Uteblivet eller begränsat joller
- Utebliven eller sen talutveckling
- Förlust av ord
- Bristande imitationsförmåga
- Svårigheter med språkförståelse
- Bristande kompensation av gester och kroppsspråk

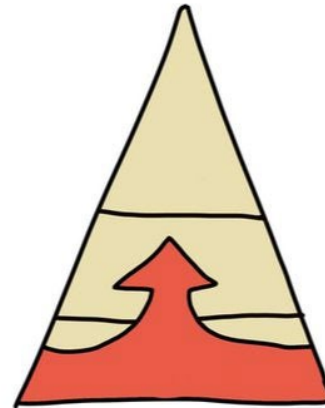
Vanliga språk- och kommunikations- svårigheter vid autism

- Sen språkutveckling
- Svårigheter med grammatik
 - T.ex. pronomen och prepositioner
- "Eget språk" – Jargongtal
 - Jargon Baby! – YouTube
- Ekotal (direkt och fördröjd)
 - <https://www.youtube.com/watch?v=w5xL4SMQ6g8>

Språkinläring på olika sätt

top-down

bottom-up

Vanliga språk- och kommunikationssvårigheter vid autism

- Berättande
- Att förstå otydlig information
- Förstå uttryck/ metaforer
- Förståelse av "inte"
- Förstå ironi

Flerspråkighet vid autism

- Orsakar inte svårigheterna
- Är inget hinder för språkutvecklingen
- Barn kan lära sig flera språk trots sin autism
- Det underlättar inte att bara prata ett språk med barnet
- Om barnet har en språkstörning så visar den sig i alla språk

Vad känner du igen hos ditt barn?

Strategier för att locka till kommunikation

- Utgå ifrån barnets intresse. Vad är det som lockar?
- Enkla samspelslekar
- Imitera barnet – väcker medvetenhet om dig som vuxen.
- "Uggla" – Att övertolka signaler från barnet.
- Att vänta in – inte tolka så snabbt
- "Räva" – Att skapa många tillfällen till kommunikation.

Att förtydliga kommunikationen

- Bekräfta barnets initiativ
- Prata långsamt, betona det viktiga
- Använd korta meningar, anpassade till barnets nivå
- Förstärk med gester, föremål eller bilder/foton.
- Upprepa
- Bygg ut
- Prata om det som är här och nu

Att utveckla språk och kommunikation och de äldre barnen

- Vad behöver barnet träna?
- Förtydliga genom bildstöd
- Berättande
- Förtydliga innebörden av ord och begrepp
- Att läsa mellan raderna
- Seriesamtal och sociala berättelser

AKK

AAlternativ och KKompletterande K Kommunikation

- Som stöd för förståelsen
- Som stöd för att uttrycka sig
- AKK kan användas såväl på väg mot tal, tillsammans med tal eller i stället för tal
- AKK stör aldrig talutveckling!

Alla använder AKK

August

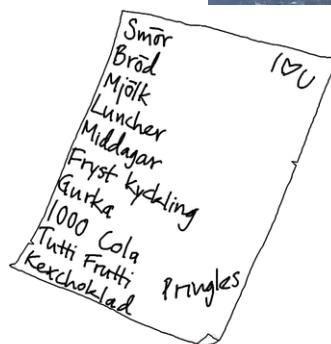
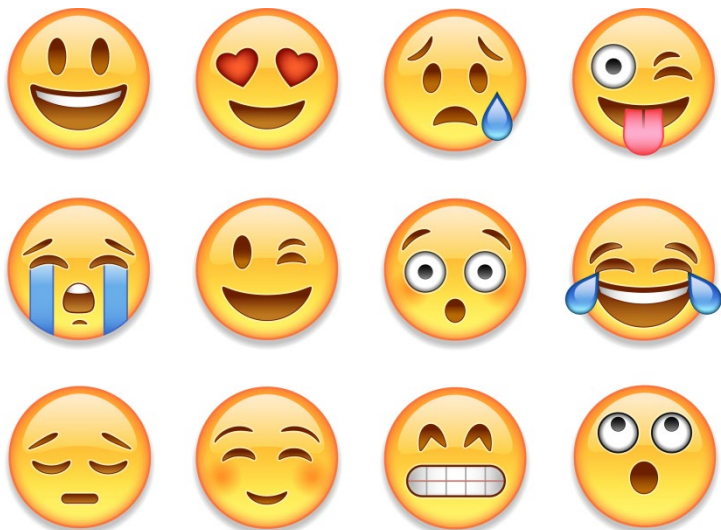
Sunday	Monday	Tuesday	Wednesday	Thursday	Friday	Saturday
26	27	28	29	30	31	1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
		1	2	3	4	5

September 2015

S	M	T	W	T	F	S
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30			

Alla använder AKK

Olika former av AKK

Manuella:

- Kroppsspråk
- TAKK

busa

Grafiska:

- Konkreta föremål
- Foton
- Tecknade bilder
- Skrivna ord
- Samtalsapparat
- Kommunikationsappar

Använder ni någon AKK hemma?

BRO – Barnet, Redskapet, Omgivningen

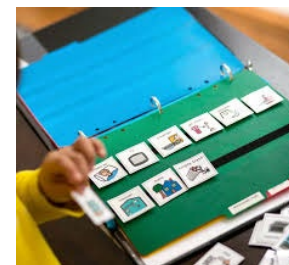
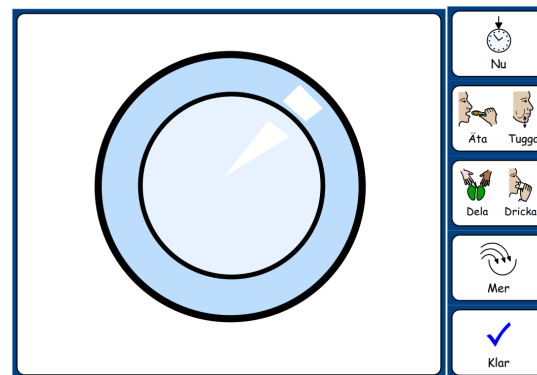
Alla delar är av vikt för att AKK-sättet ska fungera

Omgivningens betydelse

- Förvänta kommunikation
- Vänta in
- Locka till kommunikation – motiverande
- Fungera som modell
- Ge många tillfällen till kommunikation
- Se till att kommunikationshjälpmedlet finns tillgängligt
- Håll ut! – Lägg märke även till ”små” framsteg
- Se till att information kring AKK förs över vid personal- och stadiebyte

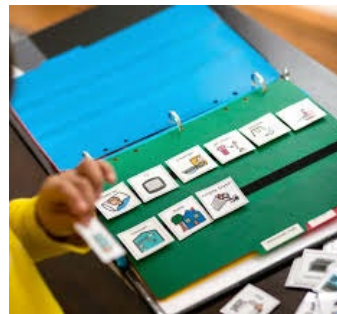
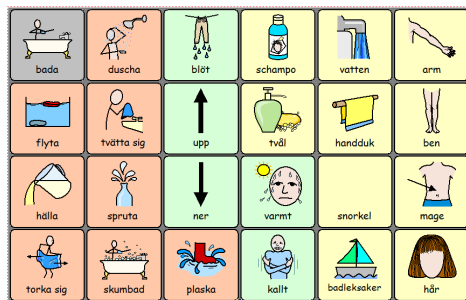
Varför AKK?

- Som stöd till förståelsen
- Ta initiativ till kommunikation
- Begära
- Kommentera
- Göra val
- Värdera
- Berätta/återberätta
- Ge idéer till aktivitet
- Ett fungerande kommunikationssätt kan förebygga problemskapande beteenden

Exempel på grafisk AKK

- Situationskartor – t.ex. lek, aktivitet
- PECS – Picture Exchange Communication System
- Kommunikationsappar

Tips om du vill läsa mer;

- Lars Klintwall & Maria Olofsgårde Jegéus (red.). (2020) *Leka prata äta* .
- Uppsala habilitering
<https://www.regionuppsala.se/tidigintervention>
- SÖK Centrum www.sokcentrum.se
- DART <https://www.vgregion.se/ov/dart/se>
- Habilitering & Hälsa i Stockholm,
<https://www.habilitering.se/fakta-och-rad/material-att-ladda-ner/>
- www.takkforspraket.se

- Bildstöd www.bildstod.se
 - Uppstart och redigering
<https://www.youtube.com/playlist?list=PLT-qYiiQzAGdpfwue0dfQdBTFarWTNHXo>
- In Print, Widigt Go etc. www.symbolbruket.se
- Snap core first www.tobiidynavox.se
- www.takkforspraket.se

Tack !

Diagram illustrating the rights of communication for people with severe disabilities, centered around the theme "Rätten att kommunicera" (The right to communicate).

Rätten att kommunicera

Jag har rätt att:

- få möjlighet att välja
- säga nej till föremål och handlingar
- be om det jag vill ha
- uttrycka önskemål och känslor
- bli lyssnad på och få ett svar även om svaret är "nej"
- be om och få uppmärksamhet och samspela med andra
- ha möjlighet att använda mitt kommunikations-sätt hela tiden
- be om och få information om planer och rutiner som rör mig
- få insatser för att utveckla min kommunikations-förmåga
- alltid ha ett kommunikations-system som fungerar
- vistas i miljöer som är kommunikativt tillgängliga
- delta i samtal som har ett meningsfullt innehåll
- bli pratad **med**, inte **om**
- bli tilltalad på ett respektfullt sätt

Fritt översatt av DART (www.dart-gbg.org) från National Joint Committee for the Communicative Needs of Persons with Severe Disabilities (1992): http://www.asha.org/NJC/bill_of_rights.htm För information om bildlicenser: www.dart-gbg.org/licenser